

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХIV, БРОЙ 5

СОФИЯ, 1-15 МАРТ 2013 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com, synpressbg@gmail.com

Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

АМВОН

† Йосиф, митрополит на САЩ,
Канада и Австралия
Денят на свободата

Стр. 1, 3

ЖЕНИТЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ

Д-р Предраг Драгутинович

• Забрагката

А. Христова

• Вярата, жената и покривалото

Стр. 6

Негово Светейшество НЕОФИТ - новият Български патриарх

„Лювиш ли
Ме повече,
отколкото
тия?...

Паси Моят
агънца.“

(Йоан. 21:15)

Господи, погледни от небето и виж този наш Първоиерарх и го подкрепи, за да може той да измине с мъдрост и търпение предстоящото му поприще (срв. Евр. 12:1), винаги и навсякъде да прославя Твоето свято Име, и всякога да молиштва и да се грижи за поверения му клир и народ.

Избирането и интронизацията на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит ще бъдат отразени в специален брой на „Църковен вестник“.

ХРИСТИЯНСКОТО СЕМЕЙСТВО

Анелия Павлова

• Деформацията на семейните ценности

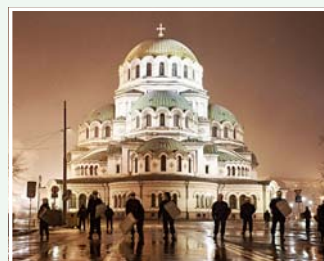
• Трябва ли съпругът да помага на своята съпруга

Стр. 4-5

ГЛАСЪТ НА СВ. ОТЦИ

Св. Николай Велимирович
За „кризата“ в съвременния свят

Стр. 3

Панихидата за приснопамятните първоиерарси на БПЦ в Бачковската св. обител

На 7 март, „за мирно преставилите се Божии раби – блаженопочиналия и приснопамятен Стефан, екзарх Български, и блаженопочиналите и приснопамятни Кирил и Максим, патриарси български, за техния покой, тишина и блажена памет“, се помолиха на Господа, архиереи и свещенослужители в Бачковската св. обител.

Ежегодно в най-близката събота до деня на кончината на приснопамятния патриарх Кирил (7 март 1971 г.), в съборния манастирски храм, където той се покои, се отслужва Заупокойна св. Литургия и панихидата. Освен за него се отправят и моления за упокоение душата на приснопамятния Български екзарх Стефан, който е погребан ре-

дом с патриарх Кирил в западния край на храма. За първи път тази година по време на заупокойните служби в Бачковския манастир редом с тях бе поменато и името на блаженопочиналия Български патриарх Максим, който се покои в Троянския манастир.

„За да им прости всяко волно и неволно прегрешение“; „За да застанат неосъдително пред страшния престол на Господа на славата“; „За да всели нашият Господ Бог души-те им в място светло, място злачно, в място покойно, където пребивават всички праведници“ – се помолиха на Господа високопреосвещените митрополити: Сливенски Йоаникий, Видински Дометиян, Варненски и Великопреславски Кирил, Ловчански Гавриил, Доростолски Амвросий; преосвещените епископи: Сто-

бийски Наум – гл. секретар на Св. Синод, и Знеполски Йоан – викарий на Софийски митрополит; архим. Дионисий – нач.-отдел „Богослужение“, представителите на Руската и на Румънската православна църква – архим. Филип и ставр. ик. Нелуц Опря, и архим. Симон – ефимерий при Бачковския манастир, както и дяконите Александър Нешев и Иван Петков.

Заупокойната св. Литургия и последвалата панихидата бяха оглавени лично от Негово Светейшество Българския патриарх Неофит.

По време на причастния канон слово за приснопамятните първоиерарси на БПЦ произнесе игуменът на Бачковската св. обител епископ Борис.

В края на панихидата Светейшият патриарх се обърна към богомолния

На стр. 2

ДЕНЯТ НА СВОБОДАТА

Слово на митрополита на САЩ, Канада и Австралия ЙОСИФ, по случай Освобождението на България

Трети март 1878 г. – Трети март 2013 г.

135 години от Освобождението на България от турско робство. Основателно този ден е обявен за Национален празник на всички българи.

Да си припомним страшното начало. В ония кървави дни и зловещи нощи св. Патриарх Евтимий разбрал, че въпреки отбраната престолният Търновград ще падне. Духовният отец на българите повикал най-добрия майстор леяр и му заръчал: „Направи ми една камбана, която да пее с душата на България!“ „Как да направя такава камбана?“ – попитал майсторът.

На стр. 3

Снимка: Атанас Димитров

ХРОНИКА

България

Панихига за приснопамятните първоерарси...

От стр. 1
народ с думите: „Вечна и блажена да бъде паметта на многозаслужилите пред све-

то на българските евреи от лагерите на смъртта. Бог да прости родните ни първосветители! Вечен и блажен по-

пълнили храма искаха да вземат благословение от Светейшия патриарх или поне да се докоснат до него. На всеки, въпреки умората от дългото богослужение, той отвръщаше с топло внимание и усмивка.

За представителите на медиите Негово Светейшество даде кратко изявление, като отговори на поставените му актуални въпроси, относно смутите обхваляли страната ни.

По същото време Негово Високопреосвященство Пловдивският митрополит Николай е отслужил панихидата пред паметника на патриарх Кирил, който по повод 40-годишнината от кончината му бе поставен в Цар-Симеоновата градина в Пловдив и оттогава пловдивската общественост отбелязва там неговата памет в деня на кончината му.

Бог да прости приснопамятните български първоерарси Патриарх Кирил, Екзарх Стефан и Патриарх Максим! Вечна и блажена да бъде паметта им!

Александра КАРАМИХАЛЕВА

тата ни Църква първоерарси патриарх Кирил и екзарх Стефан! От кончината на патриарх Кирил на 7 март 1971 г. се навършват 42 години. Отбелязваме и 135 години от рождението на екзарх Стефан, роден през 1878 г. – годината на Освобождението на България от османско иго. Наред с големите им заслуги в архипастирското им дело, спомняме с признателност и активното им участие преди 70 години в спасяване-

кой в Царството Небесно! – каза патриарх Неофит и благодарно на всички – духовници и миряни – за съборната молитва.

Паметта на първоерарха Кирил уважиха с присъствието си и представители на еврейската общност в България, кметът на Асеновград и др., с които патриарх Неофит се срещна и разговаря по-късно.

На излизане от храма множеството християни из-

200 години от Успението на св. Софроний Врачански

Благоевград отбелязва 200 години от Успението на св. Софроний Врачански. В честването на празника се включиха свещеници, деца, младежи, преподаватели и граждани на областния град.

Честването се проведе в Община Благоевград и започна с музикален поздрав от учениците от I „а“ клас в СОУИЧЕ „Св. Климент Охридски“ с класен ръководител г-н Узнов. Учениците участват в детската вокална студия, ръководена от г-н Радко Енчев.

Гл. ас. д-р Григор Григоров от ЮЗУ „Неофит Рилски“ направи встъпление в темата, като обърна внимание на личността на св. Софроний като будител и радетел за свободна българска нация.

Последва рецитал на стихове, посветени на бележития възрожденски просветител, подготвен от театралната студия на Общинския младежки дом гр. Благоевград.

Мултимедийна презентация за живота и делото на св. Софроний Врачански бяха подготвили младежите

при Общинския съвет по наркотични вещества. Тя впечатли с красивото си оформление, снимки и музика.

Специални поздравления получиха младежите при Православния информационен център на Неврокопска митрополия. Те съвместно с деца от прицърковното училище към храм „Св. Николай“ кв. „Грамада“ представиха 10-минутен видеоклип под наслов „Ти избираш“. В клипа децата разглеждат дешното време в контекста на непреходните ценности, като вира в Бога и любов към народа, вземайки

пример от живота на св. Софроний Врачански.

В залата бе подредена изложба от учениците участващи в курса „Православна култура“, съвместен проект на Православния център към Неврокопска св. митрополия и Общинския младежки дом. Учениците от IV клас при СОУИЧЕ „Св. Климент Охридски“ с ръководител г-жа Паскалева и от IV и V клас показаха свои работи. В часовете по творчество децата са изработили малки писалища, подобни на тези, върху които са писали българските възрожденци св. Паисий и св. Софроний, а също така и табла от различни изгледи на православен храм, изработени с природни материали.

В заключение Негово Преосвященство Мелнишкият епископ Серафим акцентира върху най-важните послания и пожела на младите хора да поставят на здрави основи живота си – върху вярата в нацията Господ Исус Христос.

Неврокопска митрополия

Паметник на генерал Гурко бе открит в София

Ден преди Националния ни празник – **3 март**, и по повод 135-годишнината от Освобождението на България, в София бе тържествено открит бюст-паметник на генерал Йосиф Владимирович Гурко – легендарния генерал, влязъл на 3 март с руските си войски в София и освободил от робство българските си братя християни.

Новият паметник е поставен на ъгъла на ул. „Гурко“ и ул. „Княз Александър I“ и е разположен непосредствено под вековните буки до Софийската градска художествена галерия. Представява бронзов бюст, висок 1,30 метра, поставен върху двуметрова кръгла мраморна колона. Инициатор за изработването и поставянето му са фондация „Героите на България“ и Сдружение на приятелите на Русия „Св. Александър Невски“.

Паметникът бе открит от г-жа Цеца Цачева, председател на 41-вото Народно събрание и посланика на Русия в България г-н Юрий Исаков. На събитие присъстваха московска парламентарна делегация, гостуваща в София по повод 135 г. от Освобождението на България, парламентаристи от Литва, Латвия, Румъния, Молдова, Сърбия и Черна гора, зам.-кметът по култура в Столичната община д-р Тодор Чобанов, софийско духовенство, водено от Знеполския еп. Йоан – викарият на Софийския митрополит, представителни военни части, десетки български и руски граждани.

След кратък молебен, в който взеха участие софийският протосингел ставроф.

ик. Ангел Ангелов, протоiereй Кирил Попов, архимандрит Филип – представител на Руската църква у нас, и митрополитският дякон Иван Петков, Негово Преосвященство Знеполския еп. Йоан освети Новооткрития паметник.

В края на последованието епископ Йоан се обърна с кратко и прочувствено слово към събралото се множество официални лица, военни служители и граждани.

„Връзката между българска и руска народ, както и връзката между Българската и Руската православна църква са вековни“ – каза в словото си владиката.

„Думите на св. ап. Павел „стойте твърдо в свободата, която Господ ни дарува“ изпълнява на дело достославният мъж – генерал Гурко. Този подвиг е дар, отблясък на православния дух, и тук националността няма своето значение, защото „в Христа Исуса всички едно сме“. Този паметник свидетелства за почит и уважение към та-

зи духоносна личност, към един военачалник, който е и достоен Христов воин и последовател...“ – каза в словото си Знеполският епископ и преподаде на всички най-искреното отеческо благословение на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийския митрополит Неофит, който е благословил да бъде отслужен молебен пред новооткрития паметник.

Г-н Любомир Коларов, председател на фондация „Героите на България“ връчи почетни грамоти и дар на скулптора Григорий Потоцки, изработил бюст-паметника.

С едноминутно мълчание бе почете паметта на загиналите войни, след което бяха поставени венци и цветя на паметника – израз на уважението и почитта, която българите имаме към руските войни, отдали живота си за нашата свобода.

Любомир Коларов от фондация „Героите на България“ разказа, че преди две години е отправил молба към кметството на Москва да помогне за изработването на бюст на генерала. Оттам напълно безвъзмездно организирали конкурс и за изработването на бюста е избран скулпторът Григорий Потоцки. Българската строителна фирма „Главболгарстрой“ е финансирала изграждането на площадката, фундамента и монтирането на бронзовия бюст, както и поставянето на осветление. Цялостната визия на паметника е дело на архитект Венцислав Йочковлевски, който също работи безвъзмездно за каузата.

Весела ИГНАТОВА

Двоен празник на 3 март в БПЦО „Св. Климент Охридски“ – гр. Мюнхен

На **3 март**, в Неделята на Блудния син, в преизпълнение с богомолци храм на БПЦО „Св. Климент Охридски“ в град Мюнхен след светлата божествена Литургия се проведе традиционното духовно-просветно тържество по случай Националния празник на България.

Тържеството бе открито с приветствено слово от енорийския свещеник икон Недялко Калинов, в което бе подчертана заслугата на Българската православна църква за запазване на българската самобитност и култура, както и за съхраняване на православната вяра през петвековното турско робство. Дълбоко емоционални и патриотични стихотворения бяха прочетени от иподяк Васил Аригеров и г-жа Ивелина Нацкина, както и от един от първите имигранти в Мюнхен г-н Димитър Димитров.

След тържеството отец Недялко Калинов с голяма радост разказа накратко за проведения патриархески избор в град София, на който той и председателят на църковната община г-н Найдено Големанов участваха лично.

Благодарствен молебен за новоизбрания Български патриарх, както и за Националния празник на България

бе отслужен в края на неделната програма. Многогостствие и благопожелания за Негово Светейшество патриарх Неофит бяха произнесени от отец Недялко и изпълнени прекрасно от църковния хор.

На многая и благая лета, Ваше Светейшество!
Митрополия на Западна и Средна Европа
иц. Недялко КАЛИНОВ

ДОКУМЕНТИ

Кандидатури за ръкоположения на свещенослужители

Светият Синод на БПЦ, след като разгледа постъпилите кандидатски преписки за ръкоположения на енорийски свещеници и свещеномонаси, на основание чл. 134 и във връзка с чл. 132 от Устава на Българската православна църква реши да бъде публикувани имената на следните кандидати:

Варненска и Великопреславска епархия: Любомир Георгиев Георгиев, гр. Варна – за свещеник.

От стр. 1

Светейшият патриарх му рекъл да разтопи метал, после донесъл една овехтяла книга, целунал я просълзен и я хвърлил в горящата лава...

В тази книга била написана историята на България!

Когато камбаната била готова, покачили я на най-високия връх – Царевец. Оттам се понесъл гласът ѝ – протяжен, съдбовен...

Кръвожадният Сулейман Челеби заповядал да изкова от камбаната ятагани. Но когато другочерците се опитали да я смъкнат от камбанарията, тя паднала и потънала дълбоко в земята. Този черен ден бил 17 юли 1393 година.

Замълкнала камбаната и петстотин години мълчала.

Това е легенда, но тези петстотин години не са легенда. И каквито и думи да изплачем, те ще бъдат бледи пред мъките и страданията на милиа ни български народ.

Затова идваме направо на Трети март. Светъл връх е той в историята на България. Белязан е със знака на вековечни битки срещу омразния турски поробител.

Трудно е с няколко думи да обхващам вълненията на десетки поколения в очакването на този ден. Един календарен лист не може да възкреси цялото великопеление на този дивен ден, огрял навред земята ни с българско слънце.

Но истината и без подробности е голяма и велика. И съдбовна! Защото е проверена от историята, от времето, от обичаи между двата братски народа – българския и руския, защото е скрепена с пролятата кръв.

„Никои няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели“ (Йоан. 15:13), казва Господ Иисус Христос. Затова и народът ни е посрещал с хляб и сол своите освободители. Подвизите им са обичени с песни и предания, над костите им са издигнати паметници, народната пътека не обрива към техните музеи. В историята ще останат студувите и жегата, кръвавите битки при Шипка и Шейново, пожарницата в Стара Загора, долината на мъртвите край Плевен, но паметта народна ще продължава да свидетелства дълбоката обич и благоговение на българския народ.

Защо празнуваме този ден и в църква?

В православния ни календар той е отбелязан с червени букви – Ден на Освобождението на България. Това значи, че следва да го изживяем като празник, с необходимите изводи на поука и душевна полза.

На какво най-вече трябва да спрем нашето внимание?

Турчинът не е правил разлика между българи и православни християни. Ние правим това днес. Той е охарактеризирал всички българи като „гяури“, т.е. неверници за мохамеданската религия. В желанието си да ни потуши изцяло, той се е стараел да ни потури, да

ДЕНЯТ НА СВОБОДАТА

ни погуби вярата, защото е знаел: погубвайки ни вярата – за народността няма да има проблем.

Разрушавайки народностните ни богатства, турчинът не се е свенил да посегне и на духовното ни съкровище. Завоевателят е заточил Светейшия ни патриарх, унищожил е светата ни Патриаршия, изгорил е всичките ни библиотечни книги, разрушил е църкви, манастири. Многократно е посягал и на светата ни вяра. Българската православна църква има най-много мъченици през турското робство. В църквите и манастирите обаче ние сме запазили нашата самобитност и националност. Петстотин години сме били без правителство и държава. Светата ни Църква и била всичко. Тя е запазила вярата, книжовността, традициите, обичаите, езика, името българско. В църквите и манастирите народът ни е търсел опора, защита, училище, приятели. В църквите и манастирите се е поддържал огънят на непокорния български дух. От църквите и манастирите впоследствие са изхвъркнали орлетата на свободата и независимостта. Няма въстание без свещеник или монах, няма недоволство срещу турчина, в което да няма пръст българският духовник. Защитавайки вярата си, те са зачитавали и българската чест. Предавайки вярата си, те са считали вече мъртви. Всички знаят: „Даваш ли, даващ, балканджи Йово, хубава Яна на турска вяра?“!

Из недрата на българската вяра и Църква са израснали всички титани на духа, които са спомогнали за църковната независимост, донесла впоследствие и политическата. Църковниците са поддържали идеята за ценността на православната вяра, те са търсили съдействие в единоверците, те са насаждали вярата у народа, че на Север имаме по-голям брат със същата кръв, вяра и език, който ще ни помогне да се освободим. Там са пращали нашите таксидиоти за просяка, там са прождали децата ни на училище, оттам са се надявали на помощ.

От манастир е излязъл и светецът, който турли началото на новото ни житие. Така че от този ден натаък народът ни история да има и да бъде народ. Пак църковници я разнасят и разпространяват. Църковници подбуждат цялостното ни възраждане, та да се стигне до Българския Великден, когато възкръсва Българската екзархия – олицетворение на целокупния български народ в Тракия, Мизия и Македония.

Българската екзархия упълномощава Драган Цанков и Марко Балабанов да посетят столиците на Великите сили, за да запознаят правителствата със зверствата при потушаването на Априлското въстание. И когато на Запад ги попитали: „Къде са акредитивните ви писма?“, те отговорили: „Нашите акредитивни писма са опожарените селища, невинната кръв на жерт-

вите и съзлите на българския народ!“ И накрая, на сърдещият проба на Българския екзарх Антим I за помощ и избавление на българския народ император Александър II собственоръчно резолюирал: „Българият освободител!“

Че как няма да празнуваме Трети март! Че той е и наш църковен празник, празнуван от БПЦ и във времена на забрава. Най-хубавите проповеди са на този ден, най-тържествените молебени са на този празник. Народът тогав е бил църковен. Търсел е Божието благоговение. Вярвал е в силата на Кръста. Вождове и войници гръмогласно са пеели: „Христос воскрес!“, „С нами Бог!“ Царското и владишкото благоговение на изпроводяк е било: „И да храните вас Господи!“ На устата на освободителите са били църковните слова: „За братий! За светло дело! За веру Христову! За свободу слави!“ А Кишиневският епископ Павел, като благославя българското опълчение, изрича: „Добровольци, българи! (...) Да ви помогне Господ да поразите врага, а вашите родни братя да спасите от робство, мъка и гибел. (...) Силният в битките Господ да ви даде сила (...)“ И на Самарското знаме стоят думите: „Да воскресне Бог и разточатся врази Его!“

Тъй както праведният Лазар чакал в гроба да чуе гласа на Спасителя, така и българите чакали Трети март. И камбаната, която потънала през 1393 г., отново забила на Трети март. Но не като на погребение, а като на Великден.

„България възкръсна! Камъкът, който няколко века покриваше (...) приживе зарovenия български народ (...) се отвали!“ – ще пише Българският екзарх Йосиф Първи в благодарствения адрес до Цар-Освободител.

Какво е Трети март за нас, българите в Патриаршеската катедрала?

Ден на добър спомен, ден на преклонение! Ден, в който трябва да се помолим за всички, дали живота си за вярата и освобождението на Отечеството. Ден, в който да си припомним, че изпепелената от петвековни пожарища българска земя е поселена от народ, който през всички столетия на това жестоко робство е запазил непокарено свеж, изумително млад и активен своя народностен характер, своята православна вяра, своя борчески създателен дух. Народ, който под светото човешко слово „свобода“ прибавя и клетвеното „или смърт“. Народ, който е готов и достоен за своя Трети март.

Трети март е светъл ден за нас, вярващите. Ден, който трябва да се помни с ежегодното отбелязване и тържество. Ден, в който да изпеем „Вечная память!“ за всички воители, български опълченци, български поборници, български будители и строители на Отечество България.

Честит 3 март – Освобождението на България!

Словото е произнесено на 3 март 2013 г. в ПКСХП „Св. Александър Невски“.

Гласът на св. отци

Св. НИКОЛАЙ (Велимирович) за световната икономическа криза

За „кризата“ в съвременния свят

Питах ме, човече Божий, откъде идва днешната криза и как да я тълкуваме. Кой съм аз, та да узнаеш от мен такава голяма тайна? Св. Григорий Богослов ни е казал: „Прибягвай до слово само когато имаш да кажеш нещо, което може да стои по-високо от мълчанието“. И макар да виждам мълчанието като превъзхождащо всяка реч, поради любовта ми към теб ще ти пиша какво мисля по този въпрос.

Думата „криза“ (krisis) е гръцка и означава „съд“ в Свещеното Писание я откриваме на много места. Ето, примерно, какво казва Псалмопевецът: „Затова нечестивците не ще устоят на съда“ (Пс. 1:5). На друго място той говори: „Милост и съд ще възпявам; Тебе, Господи, ще пеея“ (Пс. 100:1). Сам Спасителят казва, че Отец ...

„целия съд предаде на Сина“ (Йоан. 5:22), и малко по-нататък добавя: „Сега е съд над този свят“ (Йоан. 12:31). А в своето Първо съборно послание св. ап. Петър пише: „Защото време е да почне съдът от Божия дом“ (1 Петр. 4:17).

Направи замаяна мисълта „съд“ с думата „криза“ и прочети: „Затова нечестивците не ще устоят на кризата; Милост и криза ще възпявам; Господ дава криза на човеци; Сега е криза над този свят; Време е да почне кризата от Божия дом“.

Когато ги постигаше някакво нещастие, европейските народи до неотдавна употребяваха вместо „криза“ думата „съд“. Сега старата дума е заменена с нова; разбираемата – с неразбираема. Слущеш ли се да настане суша, хората казваха: „Съд Божий!“ Започнеш ли

война, дойде ли масов мор, пак: „Съд Божий!“ При наводнения, земетресения, при нахлуване на скакалци по нивите, все същото: „Съд Божий!“ На днешен език това ще рече все криза – криза при суша, криза при наводнение, криза при война, криза при масова епидемия и др. подобни. Днешните финансови и икономически несгоди народът също приема като съд Божий, но ги нарича не съд, а криза, та бедата става още по-непоносима поради липсата на обяснение. Когато се употребяваше добре разбираемата дума „съд“, причината за настъпилата беда беше ясна. Известен беше и Съдията, по допущението на Когото се бе случила бедата, и най-сетне – знаеше се защо Той допуска всичко това. А откогато започна да се употребява думата

„криза“, никой не успява да обясни нито защо, нито от кого, нито за какво е допусната тя.

Тази е единствената разлика между днешната криза и кризите, причинявани при засуха, наводнения, войни, масов мор, нападения на скакалци и други бедствия.

Питах ме каква е причината за сегашната криза, или по-право казано – за сегашния Божий съд. Тя винаги е била една и съща: човешкото богоотстъпничество. Именно гредят на богоотстъпничество, а в основата на тази криза, а Бог я допуска, та да отрезви хората и те да се покаят, да се върнат при Него.

Каквито греховете, такава и кризата. Така е, Бог е приложил средства от днешното време, за да накаже днешните хора. Той е ударил банките,

борсите, цялата финансова система. И досущ както някога в Йерусалимския храм Той е преобърнал и масите на менящите на пари по целия свят. Създад е небивала паника сред търговците и менящите. Оплита ги, обърква ги, сломява ги, посява силен смут сред тях, сразява ги, изпълва душите им със страх. И всичко това само и само да се пробудят, да се покаят и да си спомнят за Бога гордите глави на европейските и американските умници. И да могат всички онези, които са заложили своето упование на материалните блага, да си припомнят, че имат и души, та да се вгледат в прегрешенията си и да паднат на колелена пред Бога Всевишни, живия Бог.

Докога ще продължи кризата? Докато горделивите виновници за тази

криза не признаят победата на Всемогъщия. Докато хората не проумеят, че трябва да преведат неразбираемата дума „криза“ на своя познат език и не извикат в покойно ридание: „Съд Божий!“

Повтаряй и ти, доброточени отче, „съд Божий“ наместо „криза“, и ще видиш всичко в цялата му яснота.

Поздрав и мир на тебе!

Из писмо до свещеник, 1929 г.

Превод от английски: Анжела ПЕТРОВА

ХРИСТИЯНСКОТО СЕМЕЙСТВО

Трябва ли съпругът да помага на своята съпруга

На 8 март жените се чувстват царици. Подаряват им цветя, измиват вместо тях кухняските съдове, поглеждат им се вкусно съответния ястия от техните родови съпрузи. А на 9 март? Дали да продължим да помагаме на съпруга в нейните грижи? Как да я правим щастлива независимо от календара?

Този въпрос зададе руското интернет списание Прайм.Ру на съпрузи с опит, на многогодишни бащи, за да споделят своите тайни за това, как работи механизъмът на техния семеен живот, какво вършат, за да го поддържат щабравен, по какъв начин помагат на съпругите си. Заплатите са помолени също така да упътят мъжете, които скоро са поели по пътя на семейния живот – как да постват, за да поддържат живота си щастлив. „Държавен Вестник“ ви ви запознае в няколко поредни броя какво отговарят те.

Чисто женско задължение – да бъде открито новороденото

Прот. Максим Первозвански, гл. редактор на сп. „Насеженик“: Домът е обща гръбна на мъжа и жената. Всеки от съпрузите трябва да върши за дома всичко, което му е по силите в сферата на задълженията.

Може би е оправдано от факта, че мъжът е бил принуден да печеи галец от гома си, а на зърба на жената са оставали не само гецата, но и всички грижи за домакинството.

Във всяко отделно семейство се утъвърждава, естествено, индивидуални практики в закусването от това, с какво свободно време разполага съпругът, за да го отгледят за семейството си.

В нормалното, традиционното функциониращо домакинство мъжът и жената изпълняват съвместно семейното дело – просто Всеки поема отделен част от работата, която най-голям съвместената на способностите му.

Ако тактото прекарява достатъчно дълго време в дома си (днес има немалко професии, които позволяват работа в домашни условия), то на разходка с гецата през почивните дни може да излезе мама...

Пак ще кажа, че това разделение на мъжа, който работи и печеи, и на жената, която се грижи за домакинството, е нецдо погрешно и неуместно. Трудно е да го отгледят дори на елементарно ниво: цом съпругът не присъства физически в семейството, цялостно е, че той няма да може да го ръководи, нито пък

Цялото семейство се събира за празник. Трябва ли съпругът да помага на своята съпруга?

ще има някаква сериозна роля във възпитанието на децата.

Освен това в наши дни обикновено и мъжът, и жената работят. Ето защо е абсурдно да пътрим, че за гоменедно, чистенето, муенето на съгвотете, възпитанието на децата

Само че смятам за абсурдно и да формуираме въпроса в посока дали „съпругът е длъжен да помага на своята съпруга“.

Съпругът може съвсем спокойно да отиде и чисти, да пере, да посеща с гецата, да ги извежда на разходка...

От друга страна, жената трябва неизменно да му помага. А това, което ще бъде необходимо тя да поеме, зависи от конкретната структура на семейството.

Трудно е да се говори за някакви общи вътрешни механизми за укрeпване на семейството. Още повече, че той според нас уключен в цом съхар работят за всяко отделно семейство.

Сложно нещо...

Андрей Денциук, гл.ф.и., Руска академия на науките: Тези години гвямата със съпругата ми се отбележи 27 години от началото на нашия брак, а аз все още не съм напълно достатъчно знания за семейния живот.

Превод от руски: Анжела ПЕТРОВА

чужди, обозначавани всичко друго, но не и съгвотнието себевотаване. Крайно време е да започнем да се учим да даваме, както нашият Бог ни учи на това. Зашто колкото повече даваме, толкова повече придобиваме.

Разводът

През последния век думата „развод“ вече за никого не звучи тежко и странно, въпреки че разрушителното действие върху личността и психиката на детето от разпадащ се брак е научно.

Ето какво казва Йероним Анатолій Берестов – професор, доктор на медицинските науки: „Съгвотенето на семейно-брачните отношения винаги е зависело от духовността на обществото и е било показател за неговите морално-нравствени основи.“

Действително, съществуват различни организации, фондации и т.н., които се занимават с пропаганда на нездравия отношения между половеи и тяхната „работа“ сериозно се финансира, което означава, че в бъдеще ще се срещаме с тази проблематика.

Потребителската система

Добре е да знаем и поминим, че безбройната потребителска система, в която сме принудени да живеем, ни напраща ритъм на живот, който не е съобразен с нашето благо, а с нейните печалби.

Най-удобен за системата е човекът с минимум деца и с максимум потребности. Той може да бъде „доен“ безработен, да бъде дрогирани с обещания за просперитет и луксозен битг, да бъде шантажирани чрез детето му, за да харчи за едне, колкото за пет, защото ако наистина има пет, той ще спре да харчи, но и по-малко вероятно да се разведе.

Разводът е друг вид удобство за системата – така женската половина се труди доста по-всегодатно, а детето бива поверявано на държавата (ясли, детски градини и т.н.), която предварително се е погрижила за неговото изпълнение въвеждае в света на компютъра.

Анжела ПЕТРОВА

торят неговите грешки... И така, докато никои прекъсване веригата... Когато младият човек застане пред своята любима, той винаги в нея? Дали вижда жената, която ще роди неговите наследници на тази земя, или просто – една слушница? Вижда ли тази, на която той ще служи, „докато смъртта ги раздели“? Вижда ли в нея собгвотния си отражение? Вижда ли в семейството си своята малка църква?

„Опитът“

Его го детето – рожба на своето време – свикнало с удобствата, дългогодишно осигурявани от родителите, свикнало да получава всичко без особени затруднения.

Малкият човек пораста в се оказва, че бидейки от малък материалист, той се „развил“ в голям манипулатор. После идва тя – очакваната половинка – и... започва латиноамериканската сага.

Действително, съществуват различни организации, фондации и т.н., които се занимават с пропаганда на нездравия отношения между половеи и тяхната „работа“ сериозно се финансира, което означава, че в бъдеще ще се срещаме с тази проблематика.

Децата са част от семейството. Трябва ли съпругът да помага на своята съпруга?

тъклата, а обществото сградата, ще ни бъде лесно да видим и процеса на разрушаването на последната. Този процес се наблюдава не само в нашето общество.

Любовта

За мнозина една очевидна истина се оказва трудна за възприемане, а именно, че бракът не е безработен и дългозвонно пътешествие, а тайнство и единващ съюз между мъжа и жената, в който всеки служи другому, а всички заедно вършат по Божия път.

Възможно ли е, знаещия и помнещия това, да постъпват иначе? Колко нишожи биват понижкоя поводителите, чрез които човек, отегнен от изнервения си (според него самия) брачен съюз, прекъсва връзката, изземвайки ролята на смъртта, която би следвало единствена да има власт над физическата раздяла.

Тя и той – заедно и в хубаво, и в лошо. Завинаги, докато смъртта ги раздели... След година – раздени. Завинаги...

Действото

От малки децата проектират видяното в игрите си, в които, преминавайки от роля в роля, се учат как да реагират в различни житейски ситуации.

В недалечни времена, когато градовете и селата били по-малки, а хората в тях в някаква степен познати, не било странно мъжиде да се споделят и да се гледат отдалече по половини или дори една година.

Годещът

В недалечни времена, когато градовете и селата били по-малки, а хората в тях в някаква степен познати, не било странно мъжиде да се споделят и да се гледат отдалече по половини или дори една година.

Божият гред

Съгвотнието на семейната единица в сегашния исторически момент е сквивалентно на съгвотнието на безнадяно болен човек. Изключително редки са случаите, когато по чудо оцелялото де факто и де юре семейство, съгвотно се от две физически и психически здрави разпловни личности и техните деца, царят мир, съгласие и любов и се съблажда йерархическият ред: Бог, баща, майка, деца.

Опак свят

Днес децата (максимум две в семейството) са издигнати в култ – те са нашите малки семейни божества, на които ежедневие трябва да се кланяме.

Мног от майките не страдат особено за това, че никои се опитва да им наложи стандарт за отглеждане на децата, тъй като повечето от тях имат ни най-малка представа какво значи това. Нито пък и желаят да знаят.

Доста от бащите са инфантилно съгласни с всичко

Докамо смъртта ги раздели

Деформацията на семейните ценности

Демелография

Природата, от която черпим жизнените си сокве, ни дава пример чрез своята многодетност. Всяко семе, посято в земята, дава многоосменен плод, а той от своя страна продължава рода и така в геометрична прогресия...

Понастоящем никои популярни идеолози издигат лозунги за съхраняване на наследението на земята с мотив „да не се есе нищета“. Нека се върнем тогава назад в историята и си спомним „Нисчетата“ на велики композитори. „Нисчетата“, които ни гледа от платната на велики художници и от страниците на книги, написани от гениални писатели, родени и изразаили в многодетни семейства...

„Моделините“ хора смятат за „отживелица патриархално“ многодетството и съчат с пръст тези, които се „осмеляват“ да бъдат нормални. Да, наистина все по-често срещаме големи семейства в малцинствените групи, но това е защото те не живеят по този – „моделин“ начин, докато светът около тях по собствена воля е съкрятил възпроизвеждащия си. Ясно е, че малцинствата в скоро време ще престанат да бъдат такива, а „моделините“ разсеят се измечант от лицето на земята, дори без да забележат, че са били изгнани от системата. Да видим как.

Демелогрият сивс е катастрофален. Нашият ни, за да оцелее, трябва да се върне към здравото семейство, в което детето не е бремте, а Божия дар. За да се увеличи числеността ни и България да остане Родина за българите, всяко семейство трябва да има поне по три деца...

Засага божественост не вижда пред себе си нищо друго освен карьера и „достойни“ доходи. Страхът от неясното бъдеще, бедността и болестите е по-силни у него от всичко останало, защото човек, когато губи връзката си с Бога, губи опората и надеждата си. Той се превръща в безутешно скитанец по пътя на собствения си живот, който измерва в придобивки. Комфортното устройство на бита се оказва самоцел, заради която загубва най-ценното – децата си, а най-лошото е, че докато оцелява какво му се случило, те вече са тръгнали по неговия път – за да пов-

ЖЕНИТЕ В НОВИЯ ЗАВЕТ

Забрадаката

Тълкувание на 1 Кор. (11:2-16)

лявана от точно определени жени в събранята на коринтското общество.

Църквата и полът

Апостол Павел реагира против еманципаторските тенденции на коринтските християнки, които разбират новия живот в Христа като заличаване на половостта. Той иска да напомни следното: този, който мисли, че в новия живот, в духовното участие в Христос половостта се заличава, пропусна да забележи факта, че човек и в новия начин на живот в Христа остава сътворено същество, което е и телесно конструирано. Не става

то унищожаване на ветхия човек. Той е чужд на опита за спасение, при който телесното е ирелевантно и според който християните трябва да оставят всичко телесно и светско.

Същественото е, че в текста, който разглеждаме, св. ап. Павел не реагира панически и строго патриархално на опитите на християнките да се еманципират. Това, на което ап. Павел набляга, е телесната структура на човешкото същество и човешкия живот. Спасението се извършва именно на тази основа, историята и твърдостта не могат да изгубят своето значение в процеса на спасението.

дума за това, че човек има тяло, което евентуално би можело да съблече като греха, а за това, че човек е тяло.

Ето защо апостолът смята, че онова, което Бог спасява, не е някакво духовно ядро в човека, а самия човек в тяло.

Единство в разликността

Със своето поведение на богослужебните събрания и обособяването на това поведение някои коринтски християнки смятали, че в Христа чрез Светия Дух те освобождават своето духовно ядро. Че в този процес тялото не играе никаква роля и че мъжът и жената са едно и също. Реагирайки именно срещу това убеждение, апостолът поставя нещата другояче: съществени моменти в новия начин на живот не е някакво безполово или трансполово единство, а единството в разликността между половете, грижата един за друг, взаимната отпаденост.

Нова твар в Христа

Апостолът разбира новия начин на живот в Христа като преобразяване, а не ка-

Единство и неповторимост

Опитът на коринтските християнки да се еманципират, заличавайки границите между половете – чрез акта на демонстративно откъряне на главите и разпускане на косите, за да бъдат като мъжете – според св. ап. Павел се основава на неправилното богословско убеждение, или по-точно – на погрешното разбиране на него-

вото богословие за кръщенето, което набляга върху единството на всичко и всички в Исуса Христа. Защото Духът обединява всички, но като запазва уникалността и неповторимостта на твърдата идентичност на личността, към която при всички случаи принадлежи и полът.

Д-р **Предрог ДРАГУТИНОВИЧ**
Превод от сръбски:
Татяна ФИЛЕВА

Вярата, жената и покривалото

Ели забрадаката задължителна за жената при престоя ѝ в църквата? Отговорът като че ли идва сам, когато си припомним какво е въобще Църквата, нейното място и назначение в света. И че мястото и времето за спасителното ѝ обновление е тук на земята, сред всяко човешко сърце, приело благата вест и разтворило се да отгледа Христос в себе си.

„Но Син Човеческий, кога дойде, ще намери ли вярата на земята?“ Ще намери ли вярата на православните, както ни е проповядвана от апостолите и в записаното учение изповядана от Отците, или ще намери подчинили се на буквата на Закона, в древността затънали фарисеи и книжници, забравили за Истината и благодараваната в нея свобода.

В Божия спасителен ред за творението Бог промислително е отредил два пола да има у човека: „мъж и жена го сътвори“. Два пола у една човешка ипостас, всяка със своите специфики и отговорност. Единият с мъка ще изкарва прехраната, с усилия ще застава пред жертвеника на трапезата; а другият ще понесе отговорността за раждането и изпълването на човешката ипостас с човещи, с лица, които да въвежда в земното и небесното житие

Тоест, върху физическата немощ на жената се възлага мисията за зараждането на духовната сила у човека чрез раждането и възпитанието. С други думи, чрез разтварянето на вратите към земните и небесни обитали да бъде тя вратарница на живота, по примера на Вратарницата. Чрез посочването и въвеждането на чедата човешки в храма да им сочи единствената възможност за път към спасението – Христос, ставайки за тях одигитрия по образа на Одигитрията, Майката на всички ни.

Без Нея (Пресвета Дева Мария) човекът би си останал пропаднал в пътя към празността и небытието, изпаднал в долината на страданието, въведен там пак от нея (прамайката Ева).

Има една балканска поговорка: „Мъжът е главата, но жената е вратът“, накъдето го насочи тя, натам гледа той. Е ли това наистина така? Пътят на човешката история го потвърждава. Тя, раждащата за земен живот, е и възпитателницата в най-крехката възраст. Каквото заложи, такава и ще поникне. Спазва ли тя закона Божий, причува на него и децата, които с покривалото, изтъкала от молитвата си и личните си усилия, тя с богодарвания ѝ съпруг въвежда в храма.

Майката е настоятелницата и застъпницата за това децата да бъдат въведени в храма. Защото не е на свещенослужителя отговорност да влезе в домашната църква и да изтръгне детето от прегръдката на майката. А тя именно е тази, която ги представя в храма на свещенослужителя.

Покривалото на жената в свободата на Евангелието е не друго, а достойното и благодатно опазване и предаване на вярата от поколение на поколение, покриване на Пресвета Богородица и светиите, който тя сама простира над децата и съпруга и над всички свои близки чрез лична молитва и усърдие.

Нека само си спомним поучителните образи на преп. Мария Египетска, подвизавала се в благодат, изцяло лишена от всичко земно и от облекло дори, русите къдри на девицата Злата, буйно падащи по раменете, символ за буйната светлост на нейното мъченичество, както и мюжество други.

А ние, немощните, нека молим Бог Света Троица да даде сили да опазим покривалото на душите си – Божията благодат, идваща до нас чрез светиите Му и опазването на повелята Му обичайте всички човещи!

Анула ХРИСТОВА

Д-р **Предрог Драгутинович** е роден през 1972 г. в Белград. През 1996 г. завършва теология в Православния богословски факултет към Сръбската православна църква. Специализира в университетите в Берн и Атина. През 2008 г. в Богословския факултет в Белград защитава докторска дисертация на тема „Пътванията на християните като израз на единството на Църквата в Новия Завет и у Апостолските мъже“ (2008), издадена същата година като книга със заглавие „Мисия и комуникации в ранното християнство“.

От 2009 г. е доцент към катедра „Свещено Писание на Новия Завет“ по предметите „Нов Завет“ и „Библейска херменевтика“. Занимава се с научни изследвания в областта на теологията и библейската херменевтика.

Негов текст се публикува за пръв път на български език.

В Първото си послание до Коринтяни св. апостол Павел поставя въпроса за поведението на жените на богослужебните събрания на християните (11:2-16). От неговите писания разбираме, че жените активно са участвали в богослужението, пророкувайки (11:5) и молейки се (11:13). И отделни случаи, каквито е участието на жените в богослужебните събрания с непокрита глава (11:5-6), са подтикнали апостола да изложи в дълбочина отношенията между мъжете и жените в Христа, както и тяхното място при богослужебните събрания.

Как да разбираме казаното от апостола в това послание? Всяко негово тълкуване трябва да започне от факта, че този текст е реакция на св. апостол Павел срещу определени явления в коринтското общество. Ето защо преди това трябва да се опитаме да възстановим дадената ситуация, срещу която апостолът реагира така остро. Онова, върху което той фокусира тук вниманието си, е определена богослужебна практика.

От стихове 5, 6 и 13 можем да заключим, че апостолът критикува онези коринтски жени, които своеобразно са се опитвали да влияят върху протичането и формата на богослужението. Те, най-вероятно, изричайки пророчество и молитва в състояние на духовен възторг, са разпуснали косите си. С този акт жените са отхвърляли символа на своя пол (според общоприетото за своето време – покрита глава, прибрана коса) и са се държали като мъже. Предполага се, че това действие е изразявало желанието им конкретно и осезаемо да проявят своята свобода в Христа: според тях откриването на главата и разпускането на косите е било своеобразен акт на еманципация, проява на свободата и равенството, придобити в Христа.

Не е изключено коринтските жени да са се позова-

вали на новия начин на живот в Христа, проповядван от апостол Павел, например от посланието до Галатяни, гл. 3, ст. 27-28 (срв. и 2 Кор. 5:17): „Всички, които в Христа се кръстихте, в Христа се облякохте. Няма вече иудей, ни елсин; няма роб, ни свободник; няма мъжки пол, ни женски; защото всички вие едно сте в Христа Исуса“.

Дух и свобода

Ако коринтските християнки са се позовавали на това богословско схващане, то дихотомията при всички случаи е имала съществена роля в ранното разбиране за света: старото състояние, от което християните се дистанцират, се идентифицира с **тялото** (плътта), докато новото състояние в Христа се разбира като „дух“ (срв. напр. 2 Кор. 3:17: „А Господ е Духът; дето пък е Духът Господен, там има свобода“). Следователно има вероятност коринтските християнки да са изразявали своята еманципация именно така, демонстрирайки по време на богослужение един нов начин на живеене в Духа, при който се заличават биологичните полови различия.

Когато нещата бъдат поставени по този начин, става ясно защо ап. Павел реагира така остро на непокритата им глава. Апостолът не се изказва против някакви незначителни и споразични нередности по време на богослужение: за такива би било достатъчно само да обърне внимание на необходимата дисциплина (както например в 1 Кор. 14). Апостолът се факто реагира срещу явление, което се основава на определени богословски убеждения и аргументи (11:16), и което, вероятно, дори се позовавало на самата проповед на апостола. Ето защо цялата богословска аргументация в Първо послание до Коринтяни (1 Кор. 11:2-16), е отговорът му на груга богословска аргументация, представ-

БОГОСЛОВИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Продължение от бр. 3

Богословското наследство на екзарх Стефан съдържа идеи, които представляват съществен принос в развитието на *християнската антропология*.

Изходжайки от православно разбиране за човека, той подчертава, че именно християнството възвества на света идеята за „абсолютната и с нищо несравнима ценност на човешката личност, богоподобна по своята природа, скъпоценна поради пролятата за нея кръв на Спасителя и велика по своето назначение“ (Два святи, сп. Духовна кул-

всеки един общественник като част от елита е чрез самодисциплина и благородни волеви усилия да се стреми към задоволяване не само на материалните нужди, но и преди всичко на духовните потребности на обществото, в което живее. Неговият духовен мир трябва да бъде свързан и симплоцинен с идеалите на народа, защото „общественото благополучие и личното усъвършенстване са две страни на едно и също явление, съпадащи и стремящи се към постоянна хармония“ (Общественикът, ЦВ, 1933 г., бр. 18, с. 195).

С верен усет за предизвикателствата на своето време, ек-

зения, породени от крайности на абсолютния колективизъм и индивидуализъм. Затова „истинска демокрация е само християнската демокрация, изградена върху закона на любовта и правата на човека като богоподобно творение“ (Днешното новозачетство, ДК, 1939 г., кн. 5-6, с. 151).

С пророческо вдъхновение екзарх Стефан констатира, че борбата между християнската Църква и *езическите представи за живота* в исторически план никога не е стихвала. Европейската култура все още е разделена между християнските си корени и езическите традиции на древността. Днес светът изпитва потребност от истинска духовна храна и за да се преодолееят последиците от това разделение и неизживени преразсъждения, семената на Христовото благовестие трябва да обхвалят всички сфери на човешкия живот.

Социалната мисия на Православие може да бъде осъществена плодотворно чрез активно взаимодействие на Църквата със семейството, училището, армията, както и останалите държавни и международни институции. „Ние смятаме, заявява екзарх Стефан, че Православие то тегърва има да играе решаваща роля във възвръщането на света, обединява духовно и тънещ в ситост и материализъм. Нашето Православие до скоро време беше чуждо на Запада и към него се отнасяха равнодушно, а понякога и враждебно. Без всякаква недостойна гордост обаче, ние сме убедени, че православният квас може да повлигне тегтото на бъдещето, за да се създаде хляб за спасение на всички хора“ (Православие, сила и красота, С., 1938 г., с. 79).

Каго предгеча на *идеята за обединена Европа*, екзарх Стефан счита, че тази цел не би могла да бъде реализирана без обединението на всички славяни, епохален принос за което има делото на славянските първоучители св. св. Кирил и Методий. Светите братя изпълниха „една велика божествена мисия“, благодарение на която всеки един народ чрез своя език и писменост може да принася „даровете“ на своята култура и да приобщава другите народи към тях (Сборник – избрани речи, слова, поучения, София, 1988 г., с. 231). Със своето дело те „сринаха преградата на триезичната ерес, издигнатата от Рим като догма, и прогласиха в историята на света великия принцип на високата драгоценност пред Бога на всеки един народ“ (Пак там, с. 232).

С особено внимание и загриженост екзарх Стефан се отнася и към проблемите, свързани с *възпитанието на децата*. Истинската промяна в съзнанието и душите на хората може да настъпи само чрез едно правилно отношение към подрастващите поколения. Според него думите на Иисус Христос: „който иска между вас да бъде пръв, нека бъде на всички слуга“, са единствената основа, върху която чрез възпитанието може да се издигне моралното и духовно равнище на общественния живот. Сми-

сълът на тези божествени думи разкрива основополагащия принцип на педагогическата наука и никога не трябва да се забравя, защото „наистина животът е служение“ (Свет Христос просвещава всех, С., 1942 г., с. 32).

Същевременно екзарх Стефан напомня, че плодотворното възпитание на децата е трудно осъществимо без подкрепата на държавата и затова Българската църква очаква *преподаването на вероучение* да не остане само за един кратък период от време, а да се превърне в „непрекъснат процес и една задължителна форма на училищно обучение. Това безспорно е една от най-насыщените държавни нужди на нашето време и е необходимо както за доброто на нашите деца, така и за благоденствието на целия народ“ (Църквата и младежта, ЦВ, 2005 г., бр. 14, с. 4). Младата душа трябва да бъде подготвена така, че без принуда да реализира своите дарования и да намери своето място в обществото. Всеки младеж трябва да бъде убеден в това, че човешката личност остава свободна и независима тогава, когато с оправдано достойнство и чест може да отстоява справедлива кауза и с открито лице да каже: „Аз представявам и давам нещо от себе си и затова, защото съхващам дълбокия смисъл на живота само като служение, и то като служение Богу и народу“ (Свет Христос..., с. 32).

Истинското достойнство и творческа сила на личността се определят от обстоятелството, че сътвореният от Бога човек е удостоен със свободна воля, което е задължително условие за неговия нравствен живот. В християнството *свободата* придобива най-възвишен смисъл, изражаващ се в правото на всеки човек да живее и твори съобразно своите „таланти“ и способности, да се ползва от плодето на своя труд съгласно изискванията на нравствения закон, без да нарушава правата на другите хора, като винаги търси не само лична полза, но и общото благо за своите близки. Само човекът като богоподобно творение има възможността да се усъвършенства и да увеличава своите блага, поради което никой не е освободен от задължението да открие и утвърждава своето творческо-промислително призвание (Екзарх Стефан, Протопрезвитер Георги Шавелски. *Социалният проблем в светлината на Евангелието*, С., 1947 г., с. 114). В установеното многообразие между хората, определящо се от техните различни възможности за реализация, се проявява и предначертаното от Твореца разпределение на труда, благата и красотата на живота.

Величавата фигура на екзарх Стефан ще остане да блести завинаги с очарованието на своето богато духовно творчество, разкриващо една изключителна висота на духа и морала, което може да бъде истински пример за всички, които са поели трудното и отговорно поприще на духовното и обществено служение.

Свещеник Георги ГУТОВ

Религиозно-етически ценности в ТВОРЧЕСТВОТО НА ЕКЗАРХ СТЕФАН I

тура, кн. 5-6, 1940 г., с. 136). *Човешката личност е висша ценност*, защото е носител на Божия образ.

Изкупителното дело на Спасителя направи възможно осъществяването в пълната общението на човека с Бога и затова вярата в Иисус Христос е първото, най-важното и неотменимо условие за *цялостно осветяване и спасение на човешката природа*. Човешкият дух носи отражение на предвечното Божие битие и чрез *самосъзнанието* си осмисля своята дълбоко вродена религиозна потребност, нравствено чувство и стремеж към богопознание. „В самосъзнанието си човек вижда най-ясно, най-определено и най-категорично Божие битие и изправен пред самия себе си, в полето на собственото си съзнание, той систематизира същността на своето „аз“ и елементите на духовната си природа“ (Психологическите основи на религията, сп. Духовна култура, 1928 г., кн. 38, с. 197).

С духовно прозрение екзарх Стефан разкрива тайната на *благодатното възпитание на човешката личност*, която сама по себе си е единна и неповторима, но същевременно съдържа и „наченки на общественост“. Лич-

ността не се ражда, а се създава чрез творческия подвиг на любовта и саможертвата.

В Христа и в Църквата като съборна и благодатна общност, личността и обществото не се противопоставят, а взаимно се предполагат. Утвърждаването на личността не трябва да се насочва към егоценитично обособяване, а към солидарно съжителство, което е възможно само в Църквата като богочовешки организъм. „Църквата е съборният лик на неизгубилото индивидуалната си личност множество“, изяснява екзарх Стефан, „и като такава тя дава възможност на всеки да изгради своята личност и чрез нея да служи на обществото, а не на себичното в себе си“ (Къде е спасението, ДК, 1935 г., бр. 57, с. 2). Така, само чрез принципите на *благодатната съборност*, могат да бъдат преодолени конфликтите и трагичната борба между отделните личности и общността.

Безкористното *служение на „общественика“* представлява безусловна нравствена потребност за него и затова издигането в социалната йерархия не трябва да се използва като средство за удовлетворяване на лични интереси. Призванието на

зарх Стефан отбелязва, че „светло се огъва под бича на множеството кризи, защото свободата е поругана“, а обществото е умерено от безскрупулните спекулации с доверието на хората от най-различни демогази и псевдодемократи. Това „множество“ обаче е само видимата страна на тези явления, защото има само една криза – и това е *духовната, религиозната криза*, която може да бъде преодоляна само чрез благодатното въздействие на Православната църква. Разклатени са самите основи, върху които се крепят и съхраняват непреходните човешки ценности и добродетели, поради което „Църквата трябва да заяви пред света, че компрометираната от материализма идея за демократическите количества, неспособни да дадат качество, нямат нищо общо с духовната идея за църковната съборност“ (Къде е спасението, пак там, с. 3).

В този смисъл екзарх Стефан е убеден, че *силата на демокрацията* се определя от степента на нейната действителна връзка с християнството. Там, където тази връзка е прекъсната, има реална опасност от появата на тоталитарни форми на управление, както и социални дви-

ЕКЗАРХ СТЕФАН I – кратка биография

(135 години от неговото рождение)

Екзарх Стефан (Стоян Попгеворгиев Шоков) е роден на 7.09.1878 г. в Широка лъка. Завършва Самоковското богословско училище и през 1900 г. постъпва в Киевската духовна академия. Завършва с научната степен „кандидат на богословие“.

На 14.10.1910 г. бъдещият архиепископ е постриган от екзарх Йосиф I за монах. На 1.11.с.г. – за иеромонах, като същевременно заема длъжността протоингуел на Екзархията в Цариград. На 25.09.1911 г. е удостоен с архимандритско звание, а през 1915 г. е изпратен на специализация в Женева, Швейцария. Защитава докторат на тема „За богомилите и презвитер Козма“.

На 20.03.1921 г. е хиротонисан за Маркианополски епископ, а на 22.03.1922 г. е избран за Софийски митрополит. Благодарение на безспорния си авторитет митр. Стефан участва в различни международни инициативи. Избран е за член-делегат на Международния съюз за свободата и правата на човека при Обществото на народите, заема длъжностите председател на Изпълнителния комитет на Червената кръст, председател на Върховния комитет за закрила на децата, както и Върховен комисар по делата на

руските бежанци в България. През 1943 г. обявява своята категорична позиция в защита на българските евреи и спасяването им от депортиране в лагерите на смъртта. Заради този принос и като израз на дълбока признателност от страна на еврейския народ към БПЦ, на 12.03.2002 г. в Йерусалим израелският мемориален институт „Яд Вашем“ удостоява екзарх Стефан I и патриарх Кирил за „Праведници на народите“. На 21.01.1945 г. митрополит Стефан е избран за Български екзарх. Само един месец по-късно, на 22.02.1945 г., Вселенският патриарх Вениамин обявява със специален „Томос“ снемането на наложена-та през 1872 г. схизма на БПЦ.

След 9.09.1944 г. екзарх Стефан отстоява независимостта на БПЦ и най-вече нейното право на вътрешно самоуправление и религиозно-просветна дейност. Под политически натиск подава оставка и на 8.09.1948 г. е освободен от престола и обявен за „бивш екзарх Български и митрополит Софийски“. На 24.11.1948 г. е интерниран в с. Баня, Карловско, без право да извършва каквато и да било църковна дейност. Живения си път Негово Блаженство екзарх Стефан I завършва на 14.05.1957 г.

ПРАВОСЛАВИЕТО ПО СВЕТА

ГРУЗИЯ – святата и непознатата

Продължение от бр. 3

Манастирът „Гелати“

На другата сутрин, 19 юли, се приготвихме по-набързо, понеже ни предстоеше интересен ден. Същите манастирски куполи (на „Гелати“) пак бяха красиво осветени, но вече от изгряващото слънце. Проблясъците по някои от тях не идваха от позлата, а от гледжосаните зелени и кафяви керемиди, с които бяха покрити църквите. Бяхме едни от първите посетители на манастира. След нас заприждаха групи – с автобуси и микробуси.

Манастирът „Гелати“ е една от местните забележителности, а защо да не кажем – и от общогрузинските. Изграден е през 1106 г. от св. цар Давид Строител (1089-1125), който по думите на грузинците е най-великият им цар за всички времена. В обителта била основана и „Академия“, превърнала се в най-големия духовен и културно-просветен център на Грузия през Средновековието.

Разбира се, първата ни цел беше главният храм, осветен на Рождество Богородично. Отвътре изглеждаше още по-внушителен, отколкото отвън. Стенописи от различни епохи красят стените – най-старите, които са още от XII в. Те носят печата на един по-традиционен грузински стил (опростен, а светците – задължително с големи тъмни очи).

В украсен проскинитарий стоеше Богородична икона (вероятно чудотворна), по която имаше оставени кръстчета и разни накити. Иконостасът беше нисък (както се оказва, така е навсякъде в грузинските храмове). Зад него се възвисяваха красиви фрески, а пред него на аналой, до иконите, имаше оставено голямо Евангелие, позлатено, с красиви изображения на Възкресение Христово и евангелистите, направени от емайл. Наистина, както и самите грузинци се хвалят, занаятите тук са с очевидно многовековна традиция – като започнем от резбите върху дърво и още повече върху камък, и стигнем до металообработването и ювелирните изделия. Според тях всички названия на металите, с изключение на оловото, са с грузински произход, понеже още по времето на Мойсей тук са били прочути металните изделия на тубалите и мосохите, които сакартвелците считат за далечни свои предшественици.

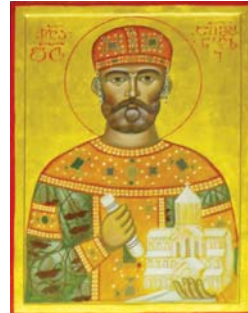
Знаехме, че в манастира се намира гробът на св. цар Давид Строител, но не

знаехме точно къде е той. Продавачката на свещи при входа ни упъти. Излизайки, видяхме как двама монаси застанаха на лявата пещера и започнаха нещо да четат (вероятно Часовете, предвид на това, че беше към 10 ч.).

„Гробницата“ на светия цар се намира в южната част на двора и още от пръв поглед ми се стори необичайна. Малко по-късно разбрахме защо – великият самодържец, който започнал по тъмно деня с молитва, а го завършвал с четене на Библията, пожелал да бъде погребан при южната порта на манастира – за да бъде потъпкан от всички влизачи. Сега входът е преграден и вместо да го стъпчем, ние му се поклонихме и целунахме масивната дървена плоча, закриваща славния гроб (и светите мощи) на смирения владетел, който оставил след себе си могъща държава, много манастири, храмове, крепости и съставен от него Показан канон.

От гробницата се насочихме към някогашното здание на „Академията“. То е наскоро реставрирано, но вътре е празно – залата сега се използва от гидовете

Св. цар Давид Строител

на туристическите групи да изнасят там своите беседи. Именно с един местен екскурзовод се срещнахме тук и се заприказвахме. Съвсем непринудено (и безплатно!) той ни разказа доста неща.

Като видя интереса ни към вкопаната в земята делва (на груз. „квеври“), той ни обясни, че в такива се съхранявало виното. Гърци, перси, араби, турци – всякакви завоеватели през вековете нападали Грузия – палили, грабили, убивали. Но квеврите с виното – потаени в земята – оставали. А като отминала заплахата, оцелелите се събирали. Един подава хляб, а друг изважда вино и започвали „церемонията“. Първият тост е: „Слава на Всевишния“, вторият – за Майката Църква, третият – за Отецеството, четвъртият – за царя, петият – за нашия (роден) край, шестият – за семейството, два тоста – един за новопоставените (т.е. загиналите при нападението) и друг – за всички отвика починали. Всичко завършва с тост за Пресвета Богородица. Гидът уподоби тази поредица от наздравци с прошенията на Великата ектения – тонът му между вопро-

чем беше далеч от всяка шега и кошуство. Говореше като за свещен ритуал. На изпроводяк ни каза, че зад хълма (на изток от манастира) имало пещери, в които и сега живеели отци-подвижници, дори предложи да ни заведе. Но ние имаме уговорка с Георги за по-късно – да ни води по всички интересни места в околността (а сигурно и там) и отказваме на любезния грузинец.

Напуснахме „Гелати“ изпълнени с интересни впечатления и най-добри чувства. Оттам отидохме пак в „Моцамета“, за да направим по-хубави снимки (на дневна светлина). Като нещо много хубаво мога да отбележа това, че в почти всички храмове и манастири разрешават да се снима – което е от голямо значение за поклонническите пътувания като нашето.

По пътя към „мъченическата“ обител спряхме на едно място да питаме местна жена дали сме в правилната посока. Шом забележа, че в колата има свещеници, тя уважително стана от пейката и си върза шалчето на главата. Някога така е било и в България, но възпитаното в този дух поколение вече почти си отиде.

Отново се поклонихме и помолчихме на светите князе-мъченици, после минахме на колене в тунелчето под моштите, както беше тукашният обичай, изпросвайки си накрая и слей от кандило то им. Отзова се едър свещеник – „деканоз“ (протоиерей), на име Сулхан. Той ни въведе (с о. Борис) и в олтар – за поклонение и за наше удивление от красивите утвари, дело на грузинските майстори.

Навън срещнахме едно семейство, което водеше около храма вързано на въжеце малко агънце – очевидно сяха да го даряват на манастира, но първо изпълняваха някакъв местен „ритуал“ с трикратно обикаляне на църквата.

Към обед се прибрахме при баба Иза, а скоро се появи и подранилият Георги.

Следва
Иконал Павел ГЪРБОВ

Празникът на Врачешкия манастир

Манастирите са най-красивите зрънца от молитвената броеница на всяка епархия. Те са острови на висока духовност, опазващи чистотата на св. Православие.

Такъв е и Врачешкият девически манастир „Св. Четиридесет мъченици“ в Ловчанска епархия. Манастирът възниква още по времето на Второто българско царство. Построен е в знак на благодарност от цар Иван Асен II, който в деня на празника на св. Четиридесет мъченици побеждава епирския деспот Теодор Комнин.

Претърпява

Празничното коливо

много исторически перипетии. Разрушен до основи от турците през 18 век, манастирът възкръсва за живот с покровителството на Небесната Цар-

рещица св. Богородица. Тя се явява на един благочестив младеж – Атанас Якимовски, който пасял стадото си на това място, показва му къде е бил манастирът, както и лековитото аязмо, което

съществува и днес. Година по-късно, през 1891-ва, ботевградският майстор Вуно Марков построява малка църквичка и постепенно монашеският живот в манастира започва отново да израства. Така днес Врачешката св. обител духовно просиява в Ловчанската епархия с трудове на благочес-

тието и молитвата.

По повод празника Ловчанският митрополит Гавриил, Браничкият епископ Григорий, игумен на Троянския манастир, в съслужение със ставрофор. свещеник. Кънчо Кабадийски, свещеник. Димитър Гечовски и свещеник. Емил Якимов отслужиха св. Литургия. В края на св. служба владиката се обърна към възрастните с думи посветени на молитвата, за нейната особена важност в духовния живот. Последва чинът на водосвета, след който митрополит Гавриил и епископ Григорий отслужиха панихида.

Празникът на Врачешкия манастир „Св. Четиридесет мъченици“ е събитие в църковния живот на епархията, което привлича много ярващи от цялата страна към този жив извор на духовна светлина и благоговение.

Ловчанска митрополия

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2013 г.
„Църковен вестник“

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: synpressbg@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на Танка Тончева Христова като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синаodalно издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.